

**ORKLAND
KOMMUNE**

Tjenesteutredning – kultur og idrett

Orkland kommune | 18.10.2023

Innhold

Orkland kommune 18.10.2023	1
Oppsummering.....	3
Enheten kultur og idrett.....	4
Generell informasjon:.....	4
Tjenesteområdene	5
Kultur felles	5
Status.....	6
Vurdering.....	7
Tiltak som må vurderes i årene som kommer	8
Kulturformidling	8
Status:.....	8
Vurdering.....	9
Tiltak som må vurderes i årene som kommer	9
Bibliotek.....	9
Status.....	10
Vurdering.....	10
Tiltak som må vurderes fremover	11
Orkland kulturskole	11
Status.....	11
Vurdering.....	13
Tiltak som må vurderes fremover	14
Frivilligsentraler og utlåssentraler.....	14
Status.....	14
Vurdering.....	14
Tiltak som må vurderes fremover	15
Ungdom og fritid	15
Status.....	15
Vurdering.....	16
Tiltak som må vurderes fremover	16

Oppsummering

Enheten kultur og idrett har etablert en robust tjenestestruktur i Orkland kommune, som i stor grad gir effektiv tjenesteproduksjon. Samtidig skjer tjenesteproduksjonen i stor grad nær innbyggerne. Kostratall viser at enheten er relativt lavt økonomisk prioritert i forhold til sammenligningskommuner.

Enheten ser det som en styrke å samlokalisere ulike tjenesteområder i samme bygg. Rapporten peker derfor i retning av å samlokalisere flere tjenester i Lensvik kommunehus, nytt helsebygg på Orkanger og en vurdering av lokalisering av bibliotek i aksene Meldal-Løkken.

Kulturskoleundervisning skjer desentralisert nær eleven, der skolebygg i Orkland i utgangspunktet brukes som undervisningssted. Kulturskolen har behov for noen spesialrom og egne lokaler for å ivareta de ansattes behov for kollegial samhandling og elevenes behov for tilrettelagte undervisningsforhold. Dette må søkes løst ved fremtidig bygging av nye skolebygg eller kulturhus på Orkanger. Det må også vurderes om Orkland kommune kan få leie de spesialrommene som blir tilgjengelig på Orkdal vidaregåande skole når musikklinja avsluttes våren 2024 for å avhjelpe kulturskolens behov for lokaler.

Biblioteket på Krokstadøra bør vurderes omgjort til et skolebibliotek på Aa skole, hvis Krokstadøra kommunehus skal avvikles. Frivilligsentraltilbud vil bli opprettholdt på Krokstadøra som del av Orkanger og Krokstadøra frivilligsentral.

Ungdom og fritid har behov for å styrke sitt arbeid med ungdom i deres fritidsmiljø. Samtidig må driftsnivået på tjenesten tilpasses vedtatt budsjettnivå. Det er viktig å videreutvikle SLT-modellen for samhandling, og å samarbeid videre med Orkland ungdomsråd for å dekke behov i ungdomsgruppen. Det er mulig å øke tilbudet på ungdomsklubben Synt'n hvis ungdomklubben får økt sine driftsrammer. Øvrig ungdomsklubbtilbud søkes etablert og videreutviklet i samhandling med frivillige.

Rapporten peker på udekkede behov, blant annet innenfor idrett, kulturarv og prosjekter innenfor ungdom og fritid og kulturformidling som må følges opp videre i kommende budsjett og handlingsplanprosesser.

Enheten kultur og idrett

Generell informasjon:

Enheten kultur og idrett består av hovedområdene kulturadministrasjon, kulturformidling, kulturskole, bibliotek, ungdom og fritid og frivilligsentraler. I tillegg administrerer enheten et mangfold av tilskuddsordninger. Enheten har også ansvaret for veiledning og kontroll knyttet til spillemiddelsøknader og er kontaktleddet opp mot idrettsorganisasjonene i Orkland.

Allerede før vi ble Orkland kommune startet arbeidet med å utvikle en felles tjenestestruktur for hele enheten. Gjennom godt samarbeid med hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse, lokalt kulturliv, frivillige lag og foreninger og Orkdal idrettsråd har mye av enhetens drift funnet en form som gir innbyggerne lik tilgang til tjenester og lik tilgang til å søke om tilskudd. Intensjonsavtalen la klare føringer for at de fysiske tjenestene skulle videreføres slik de var før sammenslåingen.

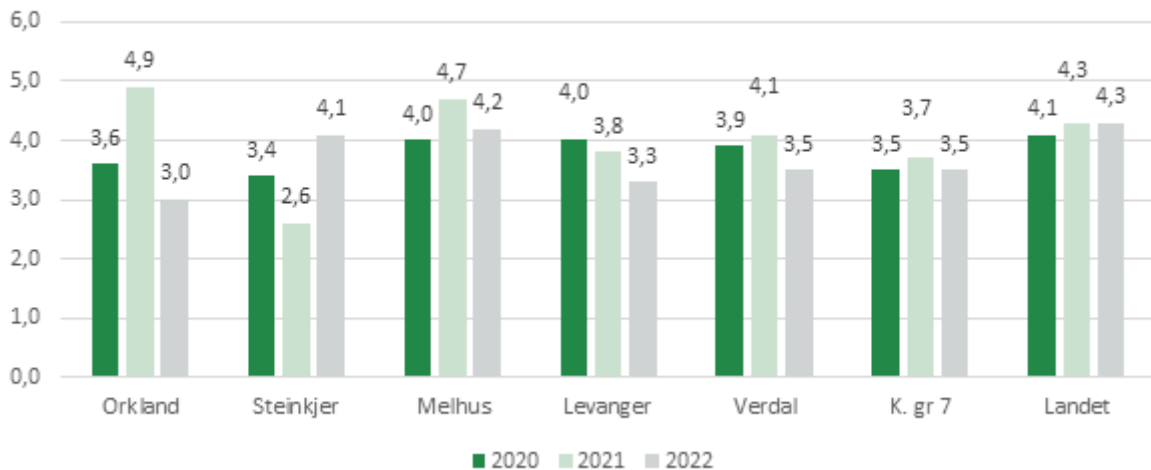
Det er mange tjenester som har funnet sin nye struktur i Orkland gjennom gode samhandlingsprosesser. Det har vært et spesielt fokus på tilskuddsordninger de første årene, og det er nå felles tilskuddsordninger innenfor:

- Drifts og aktivitetstilskudd til frivillige lag og foreninger
- Tilskudd til idrettsanlegg og maskinelt utstyr
- Tilskudd til bevaringsverdige hus og bygg
- Tilskudd til grendehus
- Tilskudd til enkeltarrangement
- Tilskudd til fritidsaktiviteter
- Tilskudd til store kulturproduksjoner og festivaler
- Tilskudd til løypekjøring
- Kommunale hederspriser og stipend (Kulturpris, idrettsstipend og kulturstipend)
- Behandling av spillemiddelsøknader

De faste tilskuddene som gikk til enkeltorganisasjoner som var politisk initiert i tidligere kommuner er videreført uforandret inn i Orkland.

Det har blitt utført mye arbeid i enheten for å gi et så godt tjenestetilbud som mulig innenfor de rammefaktorene som enheten disponerer. Det økonomiske bakteppet for enheten synliggjøres i de årlige KOSTRA-tallene, der netto driftsutgifter til kultur viser at enheten har lave driftsutgifter på området sett i forhold til sammenligningskommuner, kommunegruppe 7 og landet.

Netto driftsutgifter til kultur i prosent

Tjenesteområdene

I rapporten omtaler vi lovforankring, status, vurdering og tiltak som bidrar til å videreutvikle tjenestestrukturen innenfor de ulike avdelingene i enheten kultur og idrett. Det har vært en kontinuerlig utviklingsprosess av alle tjenestene i enheten fra Orkland ble etablert, der politisk og administrativt nivå har samhandlet godt.

Kultur felles

Hele kulturområdet er lovforankret i kulturloven. Denne loven er nå til revidering, og det ble våren 2023 sendt ut forslag til ny kulturlov på høring. Inntil ny lov blir vedtatt er føringene i kulturloven følgende:

§ 1.Føremål

Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmaktens ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleva eit mangfald av kulturuttrykk.

§ 2.Definisjonar

Med kulturverksemd meiner ein i denne lova å

- skapa, produsera, utøva, formidla og distribuera kunst- og andre kulturuttrykk,
- verna om, fremja innsikt i og vidareføra kulturarv,
- delta i kulturaktivitet,
- utvikla kulturfagleg kunnskap og kompetanse.

§ 3.Statens oppgåver

Staten skal fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd over heile landet gjennom rettslege, økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak.

Staten skal utforma verkemiddel og gjennomføra tiltak for å fremja og verna eit mangfald av kulturuttrykk i samsvar med internasjonale rettar og plikter.

§ 4. Fylkeskommunens og kommunens oppgaver

Fylkeskommunen og kommunen skal syta for økonomiske, organisatoriske, informerande og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd regionalt og lokalt.

§ 5. Felles oppgaver

Staten, fylkeskommunen og kommunen skal syta for

- a. at kulturlivet har føreseielege utviklingskår
- b. å fremja profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbodet og leggja til rette for deltaking i kulturaktivitetar
- c. at personar, organisasjonar og institusjonar har tilgang til informasjon om ordningar med økonomisk støtte og om andre verkemiddel og tiltak

I det nye forslaget til kulturlov foreslås det enkelte endringer og presiseringer i loven. I høringsutkastet dreier dette seg om:

- En presisering av formålsbestemmelsen
- En lovfesting av armlengdes avstand-prinsippet
- En bestemmelse om kommunal planlegging på kulturfeltet

Status

Enheten kultur og idrett har ansvaret for et stort og mangfoldig arbeidsfelt i Orkland kommune. De arbeidsoppgavene kommunen skal løse innenfor kultur og idrettsfeltet, som ikke tilhøre de andre avdelingene i enheten sine arbeidsområder, ivaretas på enhetens fellesområde. Dette gjelder blant annet arbeid med idrettsorganisasjonene i Orkland og arbeid med kulturvern, kulturarv, prosjekter, museum, innbyggerinitiativ etc. Enhetsleder har hovedansvaret for dette arbeidet, i tillegg til lederoppgavene knyttet til enhetslederrollen. Orkland kommune sin SLT-koordinator er ansatt i kultur og idrettsenheten, og denne rollen er viktig for tverrfaglig samarbeid med et mangfold av tjenesteområder både innen kommunale tjenester, fylkeskommunale tjenester, politi og frivillig sektor.

Da Orkland kommune ble etablert, ble det vurdert å opprette egne fagstillinger som idrettskonsulent og fagleder kulturarv, men det var det ikke økonomisk handlingsrom for. Idretten er en viktig samarbeidspartner for Orkland kommune, og det pågår en profesjonaliseringsprosess innenfor idretten i hele landet, noe som blant annet betyr at flere idrettslag har ansatte som har ansvaret for idrettslagets daglige drift. Spillemiddelordningen blir stadig mer krevende både for idretten og for kommunen. Kommunene har det lokale veilednings- og forvaltningsansvaret for spillemiddelordningen på vegne av Kulturdepartementet. Innenfor fagområdet kulturarv er vi som kommune blant annet eier av Meldal bygdemuseum. I tillegg er det i Orkland kommune et mangfold av kulturminner, fredede bygg og områder, stiftelser, ferdselsområder (eks pilegrimsleia), bygningsmiljø etc. som vi ikke har tilstrekkelig kapasitet eller økonomi til å prioritere høyt nok i enhetens drift.

Enheten har i samarbeid med hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse gjort mye arbeid for å utvikle det samlede tjenesteomfanget fra enheten kultur og idrett. Årene med pandemi og lavere etterspørsel etter enhetens tjenester har gjort at enheten disponerer et betydelig overskuddsfond.

Dette fondet har blitt brukt for å gi rom for mange tiltak og prosjekter som har vært både administrativt og politisk ønsket, men ikke vært mulig å gjennomføre innenfor vedtatt budsjetttramme.

	Orkland 2021	Orkland 2022	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K. gr 7	Landet
NDU til idrett i prosent	1,40 %	0,90 %	1,70 %	1,90 %	1,30 %	1,00 %	1,30 %	1,50 %
NDU til barn og unge i prosent	0,80 %	0,80 %	0,70 %	1,30 %	0,60 %	0,90 %	0,80 %	0,90 %
NDU til kultursektoren per innbygger (kr)	3 312	2 144	2 953	2 926	2 258	2 251	2 433	3 083
NDU til allmenn kultur per innbygger (kr)	1 808	872	1 147	724	957	1 005	967	1 401
Investeringsutgifter Kultursektoren per innbygger (kr)	113	348	803	2008	62	-18	1 407	1 227

Tabellen over viser Orkland kommune sine prioriteringer innenfor kulturområdet sammenlignet med andre kommuner og landet. Den store forskjellen i NDU til kultursektoren fra 2021 til 2022 skyldes utbetalingen av investeringstilskuddet til nytt museumsbygg på MiST Orkla Industrimuseum i 2021.

Vurdering

Orkland kommune bruker relativt sett lite av sin tilgjengelige økonomi på kulturfeltet, hvis man sammenligner ressursbruken med andre sammenlignbare kommuner. I tillegg har Orkland kommune en geografi som medfører økte kostnader knyttet til tjenesteproduksjon som foregår desentralisert, eller der samme tjeneste tilbys på flere lokasjoner i kommunen. Enheten vurderer det slik at vi har en effektiv tjenesteproduksjon som gjør at vi får mye ut av de ressursene vi disponerer.

Med utgangspunkt i kulturloven er det på området kulturarv vi har det største forbedringspotensialet. I samarbeid med hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse er det bevilget midler til å gjennomføre et helhetlig kulturmiljøplanarbeid for Orkland kommune. Dette vil gi oss et godt kunnskapsgrunnlag for videre utvikling av arbeidet med kulturarv og kulturmiljø.

Orkland kommune er eier av Meldal bygdemuseum, og bygdemuseet består av 22 bygninger som har behov for tilsyn og vedlikehold. Dette arbeidet foregår i dag på dugnad ved hjelp av Meldal bygdemuseums venneforening. Hverken Meldal kommune eller Orkland kommune har avsatt driftsmidler som gir rom for en bærekraftig drift av museet. I vår ble alle tilgjengelige fondsmidler til museet disponert for å få gjort nødvendig vedlikehold, og det er i etterkant oppdaget vanninntrenging i flere bygg som medfører snarlig vedlikeholdsbehov. Orkland kommune må vurdere ressursbruken på Meldal bygdemuseum i årene som kommer, for dagens drift ivaretar ikke museets vedlikeholdsbehov. Orkla Industrimuseum har formidlingsansvaret på Meldal bygdemuseum. Denne avtalen må reforhandles i løpet av 2024.

Orkland kommune er en av de kommunene i Trøndelag, med unntak av Trondheim, som har hatt den største utviklingen av nye idrettsanlegg de siste årene. Dette skyldes blant annet en god samhandlingsmodell med idretten i Orkland, der idretten bygger og eier de fleste idrettsanlegg som

naturlig kan realiseres med idrettslig eierskap. Orkland kommune gir tilskudd og garantier til idrettslagene slik at de kan realisere sine prosjekter. I tillegg har Orkland kommune bygget Orklandbadet som et interkommunalt idrettsanlegg. Idrettsanlegg som er spillemiddelfinansiert må driftes i 30 år, og denne forpliktelsen er det anleggseier som har ansvaret for. Idretten har behov for faglig bistand fra Orkland kommune, og Orkland idrettsråd har flere ganger spilt inn behovet for en idrettskonsulentstilling i Orkland. Orkland skiller seg ut blant de store idrettskommunene i Trøndelag med å ikke ha en slik fagstilling i sin administrative struktur.

Det er mange aktive lag og foreninger i Orkland som jobber med å skape kulturaktivitet for våre innbyggere. Orkland har etablert betydelige tilskuddsordninger som stimulerer til kulturell aktivitet i hele kommunen. Det gjennomføres mange store kulturproduksjoner i Orkland, og disse har behov for store kommunale tilskudd for å kunne gjennomføres. Det vil være viktig å sikre at det er søkbare tilskuddsmidler for de store produksjonene også i årene som kommer, og enheten må samarbeide med Hovedutvalg Helse, Oppvekst og Kultur for å finne løsninger som ivaretar den semiprofesjonaliserte kulturen i Orkland.

Dugnadsånden er sterk i Orkland, og det utføres en formidabel dugnadsinnsats i alle deler av Orkland. Det er et kontinuerlig rekrutteringsbehov for å klare å opprettholde denne dugnadsinnsatsen i årene som kommer. Hvis dugnadsinnsatsen går ned i lokalsamfunnet, vil dette få stor betydning for vårt samfunn. Det vil være viktig å spille på lag med frivilligheten, og samhandle godt for å vedlikeholde den kraften vi har i frivilligheten i vår kommune.

Tiltak som må vurderes i årene som kommer

- Prioritering av budsjettmidler for å etablere en bærekraftig ivaretagelse av Meldal bygdemuseum
- Videreutvikle kommunale tilskuddsordninger i Orkland kommune for å ivareta endrede behov innenfor kultur og idrettsområdet
- Skal idrettsfaglig kompetanse styrkes i kommuneadministrasjonen?
- Utvikle gode samarbeidsstrukturer innenfor rammene av ny kulturlov

Kulturformidling

Status:

Orkland kulturscene og Orkland kino er de to viktigste arenaene for profesjonell kulturformidling i Orkland kommune. Orkland kulturscene legger et langsiktig kulturprogram, der Orkland kulturhus er hovedlokalet for tjenesten. Kulturscenen leier også andre mindre lokaler for å kunne gi et større mangfold og mer tilrettelagt atmosfære for konserter i mindre format. Orkland kulturhus ble oppgradert med nye scenetrek, strømsystem og lys i 2022, men som et stort kulturhus skiller det seg veldig ut i regionen med at kulturhuset ikke har eget PA-system (lyd lys, mikrofoner etc.), ikke fast tilsatt teknisk personell og en gammeldags romløsning både for sal, scene og garderobes. Det har blitt gjennomført flere utredninger for bygging av nytt kulturhus i tidligere Orkdal kommune, men det har ikke vært økonomisk rom for å realisere prosjektene.

Avdelingen administrerer også bygdekinotilbudet på Løkken kulturhus og Den kulturelle spaserstokken i Orkland.

Vurdering

Orkland kulturscene og Orkland kino produserer et svært godt kultur- og kinoprogram innenfor knappe økonomiske rammer. Dagens kulturhus gir driftsmessige utfordringer som dagens moderne kulturhus ikke har. Likevel er dette en driftssituasjon som sannsynligvis ikke vil endre seg på flere år, og dagens tjenestestruktur er egnet for videreføring.

Bygdekinoen på Løkken kulturhus er en tjeneste som i utgangspunktet ikke hadde noen kostnad for Orkland kommune ut over å stille lokaler til disposisjon. I ny avtale med Bygdekinoen må kommunen forplikte seg til å ha en ansvarlig tilstedeværende på hver forestilling. I samråd med hovedutvalg kultur, idrett og folkehelse er det inngått en midlertidig avtale med Løkken Verk Vel om at de tar dette ansvaret mot et årlig tilskudd. Denne økte kostnaden må finansieres i kommende budsjett/handlingsplan hvis bygdekinotilbudet skal kunne videreføres. Bygdekinotilbudet er svært ønsket i lokalsamfunnet på Løkken.

Den kulturelle spaserstokken fungerer svært godt i Orkland, og dagens struktur blir videreført.

Tiltak som må vurderes i årene som kommer

- Videre oppgradering av Orkland kulturhus med fokus på lyd og lys
- Økte rammer for kino og kultursceneproduksjon for å øke tilbudet til innbyggerne i Orkland
- Budsjettmidler som sikrer langsiktig drift av Løkken bygdekino
- Investeringsmidler til nytt kinovisningsutstyr. Dagens utstyr må påregnes byttet om noen år

Bibliotek

Orkland kommune sin drift av bibliotek skal oppfylle kravene i Bibliotekloven:

Kapittel I. Folkebibliotekenes formål og virksomhet.

§ 1.Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

§ 2.Lovens virkeområde

Loven gjelder for den offentlige folkebibliotekvirksomheten, herunder de lokale folkebibliotekene som kommunen har ansvaret for (lovens kap. II), fylkeskommunens bibliotekoppgaver (lovens kap. III), og særlige bibliotekformål som staten har ansvaret for (lovens kap. IV).

Folkebibliotekvirksomheten omfatter bibliotektenester for alle som har spesielle vansker med å bruke biblioteket.

§ 3.Lånesamarbeid, registrering mv.

Bibliotekene skal følge felles regler om lånesamarbeid og registrering, og for innlevering av statistikk. Departementet kan gi nærmere forskrift.

Kapittel II. Kommunale folkebibliotek.

§ 4. Generelt

Til formål nevnt i kapittel I skal alle kommuner ha et folkebibliotek.

Folkebiblioteket kan drives av kommunen alene, eller i helt eller delvis driftsfellesskap med annen kommune, fylkeskommunen eller statlig institusjon.

Kommunen fastsetter reglement for folkebiblioteket.

§ 5. Kompetanse

Alle kommuner skal ha fagutdannet biblioteksjef.

Departementet kan dispensere fra bestemmelsen i særskilte tilfeller og gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav.

Status

Orkland har i dag fire bibliotek: Orkanger bibliotek, Løkken bibliotek, Lensvik bibliotek og Krokstadøra bibliotek. Dette er en videreføring av bibliotekstrukturen som var før kommunesammenslåingen. Det er en felles biblioteksjef for bibliotekene i Orkland, og bemanningen på de ulike bibliotekene baserer seg på slik den var før kommunesammenslåingen.

Bibliotekene på Orkanger, Krokstadøra og Lensvik ligger i kommunalt eide lokaler, mens biblioteket på Løkken holder til i leide lokaler. Alle lokalene som brukes til bibliotek er umoderne i forhold til dagens standard for nye bibliotek. Det brukes relativt lite økonomiske ressurser på bibliotekstjenesten i Orkland, og vi skiller oss ut med å ha fire bibliotek i samme kommune. Utlånstallene er betydelig lavere enn sammenligningskommunene, og vi har også lave besøkstall på våre bibliotek.

	Orkland 2021	Orkland 2022	Steinkjer	Melhus	Levanger	Verdal	K. gr 7	Landet
Besøk i folkebibliotek per innbygger (antall)	1,6	2,2	2,4	4,4	2,8	3,7	3,7	4,1
Utlån per innbygger (antall)	1,6	1,6	2,7	2,2	2,2	3,0	2,2	2,3
NDU til folkebibliotek per innbygger (kr)	251	270	293	216	302	243	300	339

Vurdering

I henhold til bibliotekloven vil Orkland kommune fylle lovkravet ved å ha ett felles bibliotek i kommunen. Med utgangspunkt i biblioteklovens formålsparagraf og Orkland kommune sin geografi vurderes det som nødvendig å ha ett bibliotek på Orkanger, ett i Lensvik og ett i Meldal for at innbyggerne skal kunne ha et relevant bibliotektilbud i sitt nærområde.

Biblioteket på Krokstadøra er åpent kun en dag i uken, og har svært få brukere ut over Aa skole sine elever. I perioden fra januar til september i år hadde biblioteket et totalt besøk på 52 personer hvis man ser bort fra skolens bruk, noe som medfører et snittbesøk på under 2 personer per åpningsdag. Det bør derfor vurderes å avvikle Krokstadøra bibliotek som et folkebibliotek, og bruke bibliotekets bok og mediestamme til å utvikle et godt skolebibliotek på Aa skole.

Biblioteket i Lensvik er planlagt som en viktig del av det ombygde Lensvik kommunehus. Her er fokuset på at biblioteket skal gi rom og mulighet for aktivitet i bygget, i tråd med føringene i bibliotekloven. I planene for Lensvik kommunehus vil biblioteket få en funksjon som er fremtidsrettet både for biblioteket og for de øvrige tjenestene som skal ha tilhold i bygget.

I planene for nytt helsehus på Orkanger foreligger det planer om å flytte biblioteket inn i dette bygget. Dette er en plan som biblioteket er svært positive til. Dagens lokaler er gamle og tungdrevne, og det er vanskelig å drive moderne bibliotekdrift i lokalene. I tillegg krever bygget betydelige oppgraderinger for å kunne oppfylle dagens bygningsmessige krav. Det vil være et fremtidsrettet grep å samlokalisere biblioteket i et nytt bygg i Orkanger sentrum, sammen med flere andre kommunale tjenester.

Løkken bibliotek er etablert i leide lokaler sentralt på Løkken. Det er ingen andre kommunale tjenester i tilknytning til biblioteket. Det bør vurderes å flytte biblioteket fra leide lokaler til kommunalt eide lokaler når dagens leieavtale går ut, og vi foreslår å gjennomføre en utredning av muligheter for å flytte biblioteket fra dagens lokaler inn i kommunalt eide lokaler.

Alle bibliotekene i Orkland bør tilrettelegges som meråpne bibliotek. Dette betyr at bibliotekene kan brukes også når de ikke er bemannet. Enheten vil prioritere etablering av meråpne bibliotek så fort fremtidig lokasjon er avklart. Lensvik bibliotek blir sannsynligvis det første meråpne biblioteket i Orkland. Det er tidligere vist til enhetens overskuddsfond for å finansiere kostnader med ombygging til meråpne bibliotek.

Tiltak som må vurderes fremover

- Lokasjon for Løkken bibliotek – eide eller leide lokaler
- Omgjøring av Krokstadøra bibliotek til skolebibliotek på Aa skole
- Lokasjon for Orkanger bibliotek
- Ombygging til meråpne bibliotek
- Bibliotek samlokalisert med andre tjenester etter modell fra Lensvik
- Økonomisk høyere prioritering av bibliotektjenesten

Orkland kulturskole

Kulturskolen er lovfestet i opplæringsloven.

§ 13-6. Musikk- og kulturskoletilbod:

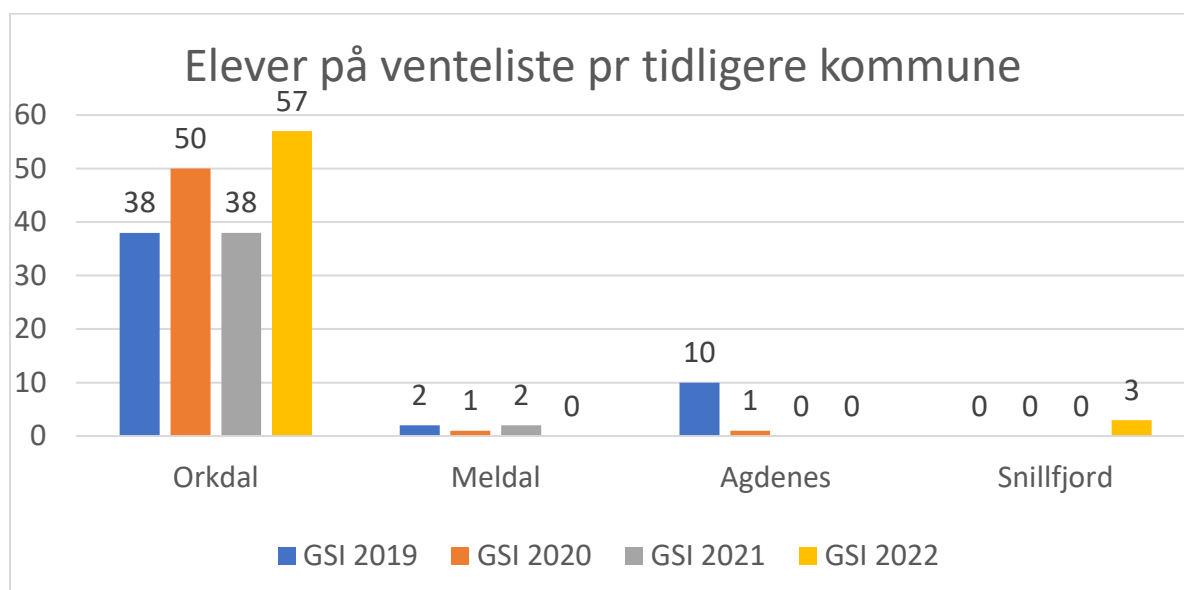
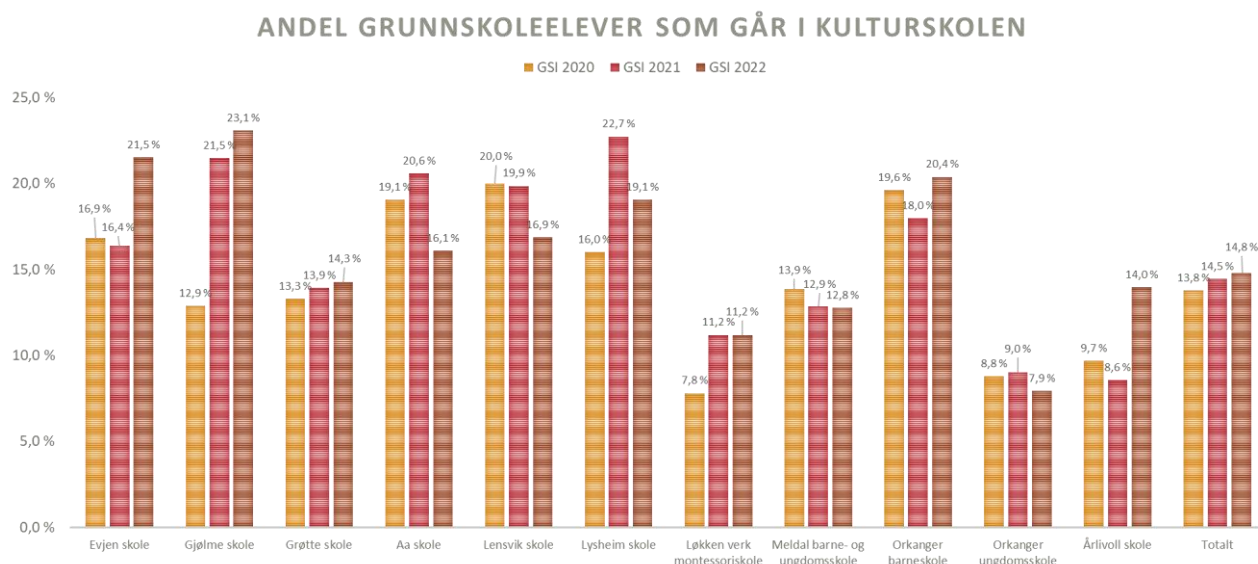
Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.

Status

Orkland kulturskole er den største avdelingen i enheten kultur og idrett, og driver et omfattende opplæringstilbud innenfor et stort mangfold av kulturuttrykk i hele Orkland. Kulturskolen har ansatte med høy fagkompetanse, og tilbyr opplæring med høy kvalitet til alle elever ut fra elevene sine behov. Orkland kulturskole har ikke egne lokaler ut over to kontor på Orkanger ungdomsskole. All undervisning foregår i skolebygg, og kulturskolen har ingen undervisningslokaler som er spesielt tilrettelagt for kulturskoleundervisning. I perioder må kulturskolen også leie lokaler grunnet mangel på egnede lokaler.

Orkland kulturskole har videreført den desentraliserte undervisningsstrukturen som var før kommunesammenslåingen, og dette vurderes som viktig for at kulturskoleopplæring skal være tilgjengelig for alle barn og unge som ønsker å være elev i Orkland kulturskole.

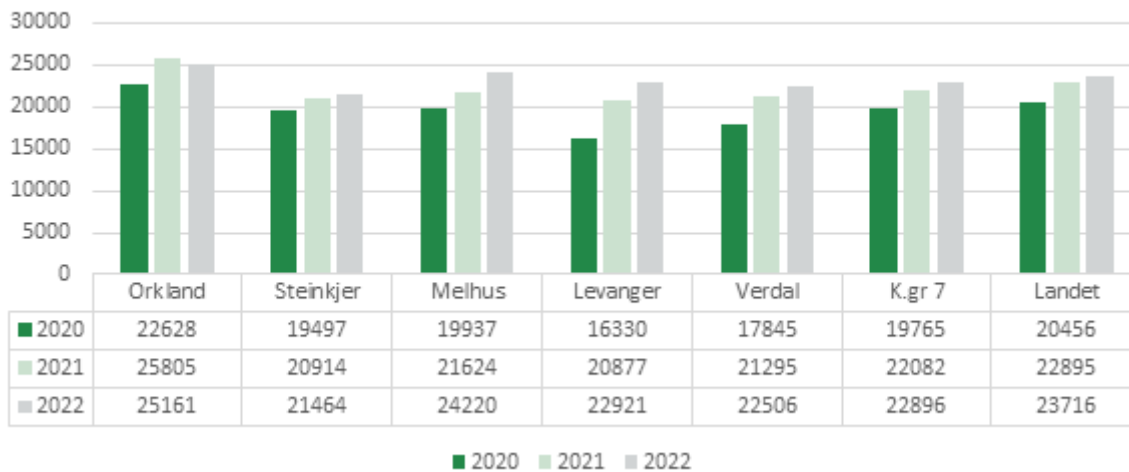
Kulturskolen rapporterer GSI-tall hvert år. Her får vi nøkkelinformasjon om blant annet dekningsgrad på de ulike skolekretsene og oversikt over elevtallsutvikling og aktive elevplasser. Etter GSI-rapporten 2022 var situasjonen følgende:

Denne oversikten viser at Orkland kulturskole gir et opplæringstilbud som dekker hele kommunen, samtidig som den viser at det er størst etterspørsel etter kulturskoleundervisning i tidligere Orkdal kommune. For de øvrige områdene klarer Orkland kulturskole å gi et tilbud som dekker etterspørselen.

Desentralisert undervisning og høyt kompetent lærerstab gjør at både lønnsutgifter og transportutgifter blir høyere for Orkland kulturskole enn det som er naturlig for sammenligningskommunene. Dette synliggjøres i kostra-tallene for kostnad per elevplass:

Korr brutto driftsutgifter per elev kulturskole

GSI-tallene som er rapportert inn for 2023 er nå til behandling, men de viser at elevtallet har økt vesentlig fra 2022, og antall elevplasser har økt fra 451 til 495 fra oktober 22 til oktober 23.

Vurdering

Orkland kulturskole produserer et opplæringstilbud av høy kvalitet for barn og unge i Orkland. Etter sammenslåingen har kulturskolen jobbet kontinuerlig med å utvikle sitt undervisningstilbud, og det er blant annet etablert et fordypningstilbud for de eldste og mest dedikerte elevene i samarbeid med Heim, Hitra og Frøya. Fordypningstilbudet omfatter musikk, dans, teater og visuell kunst.

Det er gjort et stort arbeid for å utvikle god samhandling mellom kulturskolens ansatte, og mange av de ansatte underviser på flere undervisningssteder i Orkland. Dette har vært viktig for å kunne øke den gjennomsnittlige stillingsstørrelsen for de ansatte i kulturskolen. Dette er et kontinuerlig arbeid. En av de største utfordringene for å skape god kollegial samhandling er mangelen på egne lokaler der kulturskolens ansatte kan jobbe i fellesskap. Det vil være et hovedfokus for videre tjenesteutvikling for kulturskolen.

Mangelen på egne undervisningslokaler er også utfordrende for kulturskolens ansatte. Orkland kulturskole er en av få kulturskoler i vår region som ikke disponerer egne undervisningslokaler til deler av kulturskoleundervisningen. I forbindelse med utredninger om fremtidens kulturhus i gamle Orkdal kommune, var planen at kulturskolen skulle få egne lokaler i et fremtidig kulturhus. I og med at dette ikke er realisert, er det nødvendig å planlegge hvordan dette kan løses i årene som kommer. Per i dag foreligger det ingen planer om bygging av egne lokaler for kulturskolen, men dette må vurderes hvis det skal bygges nye skolebygg på Orkanger. I tillegg vil det være helt nødvendig at det fortsatt tilrettelegges for kulturskoleundervisning i skolebyggene i Orkland hvis kulturskolen skal klare å videreføre desentralisert undervisning som i dag. Kulturskolen er også i dialog med Orkdal videregående skole om mulighetene til å leie de spesialtilpassede lokalene for musikk som blir ledige når musikklinja avvikles i juni 2024. Dette vil kunne løse deler av utfordringen med tilgang til spesialrom for kulturskoleundervisning.

Kulturskolen har vurdert de demografiske endringene som skjer innenfor antallet barn og unge i Orkland i årene som kommer, men ser ikke at denne endringen vil få stor betydning for elevtallet i

kulturskolen. Det er en forholdsvis liten andel av barn/unge som er elever i kulturskolen, og så lenge kulturskolen har et faglig godt tilbud er det mer sannsynlig at elevtallet i kulturskolen holdes stabilt/øker selv om totalt elevtall i kommunen synker. Dette har også sammenheng med den store etterspørselen etter kulturskoleplass som nå registreres i aksene Orkanger – Gjølme – Fannrem. Med den store økningen i elevplasser fra 2022 – 2023 er kapasiteten innenfor dagens kulturskoleøkonomi disponert. Videre vekst vil kreve økt økonomisk ramme.

Tiltak som må vurderes fremover

- Egne lokaler for deler av kulturskolens virksomhet
- Leie lokaler av Orkdal vgs. hvis lokalene fra musikklinja blir tilgjengelig for utleie
- Strategi for hvordan videre økt etterspørsel etter kulturskoleplass skal håndteres
- Lokaler som gir rom for mer kollegial samhandling for ansatte i kulturskolen

Frivilligsentraler og utlånsentraler

Status

I budsjett/handlingsplanprosessen for 2023 – 2026 ble det vedtatt å etablere tre frivilligsentraler, hver med en ansatt i 100 prosent stilling. Bakgrunnen for dette var at det ble innført ny forskrift for frivilligsentraler som medførte at den strukturen for frivilligsentraler som ble tatt med inn i Orkland ville medføre at ingen av frivilligsentralene ville fått statsstøtte.

Orkanger og Krokstadøra frivilligsentral har hovedbase i Hjørnegården på Orkanger. Frivilligsentralen er organisert slik at daglig leder har en fast arbeidsdag på Krokstadøra. Frivilligsentralens lokaler er mye brukt av mange ulike brukergrupper, og den nyetablerte Matsentralen i Orkland har fast tilholdssted på frivilligsentralen. Meldal frivilligsentral og Bua Meldal er samlokalisert i sentrumsbygget, og lokalene brukes av mange ulike brukergrupper til aktiviteter og møter. Det er nettopp ansatt ny daglig leder for Lensvik frivilligsentral og BUA Lensvik. Per i dag har frivilligsentralen og BUA lokaler på Sandvollan, men tjenesten skal samlokaliseres inn i Lensvik kommunehus når kommunehuset blir ombygd.

Økningen i stillingsstørrelse på frivilligsentralene har gitt mulighet til å styrke samhandlingen også opp mot kommunale tjenester. Det er i utredningen tatt utgangspunkt i at den organiseringen som ble vedtatt i budsjettet i des 2023 skal videreføres uforandret.

Vurdering

Frivilligsentralene utgjør en stor ressurs for både frivillig sektor og for kommunale tjenester. Det vil være viktig å gi frivilligsentralene mulighet til å utvikle sine aktiviteter og tjenester videre slik at den faglige kompetansen til lederne på frivilligsentralen kommer til sin rett. Dette betyr at frivilligsentralene vil kunne utvikle seg forskjellig fra sted til sted, samtidig som frivilligsentralen vil jobbe sammen om fellesoppgaver.

Frivilligsentralen i Lensvik vil bli en del av fellesskapet i Lensvik kommunehus. Dette vil gi store muligheter for å utvikle sentralens samhandling både med ulike kommunale tjenester og frivilligheten. Det samme bør vurderes med hensyn til frivilligsentralen på Orkanger/Krokstadøra. Det kan være fornuftig å vurdere muligheten til å flytte frivilligsentralen fra Hjørnegården og inn i det planlagte helsebygget på Orkanger.

Det er viktig for Orkanger og Krokstadøra frivilligsentral at den faste dagen på Krokstadøra videreføres. Per i dag bruker frivilligsentralen biblioteklokalene som base onsdager. Ved en eventuell

endring av tjenestetilbudet i Krokstadøra kommunehus vil det være behov for en kontorplass frivilligsentralen kan disponere ukentlig. Dette vil være en prioritert oppgave for enheten kultur og idrett slik at frivilligsentraltilbudet kan videreføres med en fast dag på Krokstadøra.

Tiltak som må vurderes fremover

- Flytting av Orkanger frivilligsentral fra Hjørnegården og inn i et fremtidig helsehus
- Ny base på Krokstadøra hvis dagens kommunehus får endret tjenestetilbud
- Hvordan videreføre og utvikle BUA-tilbudet? Finansiert med midler fra BUFDIR til og med 2024

Ungdom og fritid

Status

Ungdom og fritid er det tjenesteområdet innenfor enheten kultur og idrett som nok har det største spennet i arbeidsoppgaver innenfor sitt fagområde. Avdelingen har ansvaret for oppfølging av Orkland ungdomsråd, drift av Synt'n ungdomsklubb, gjennomføring av skolefriaktiviteter, gjennomføring av UKM, arbeid med ungdomsmiljøet, koordinering av skyssordninger tilrettelagt for ungdomsgruppen, bistand til frivillige barne- og ungdomsklubber og mye direktekontakt med enkeltungdommer og ungdomsgrupperinger.

Ungdomsgruppen i Orkland er stor, og de ansatte på Ungdom og fritid er i kontakt med svært mange ungdommer gjennom året. Selv om mye av arbeidet skjer innenfor normal kontortid er de to 100 prosent ansatte på tjenesteområdet mye ute på kveldstid knyttet til arbeid på ungdomsklubben Synt'n. Dette er en viktig arena for å bli kjent med ungdomsgruppen i Orkland, og det å samle mange ungdommer på samme sted gjør at de ansatte kommer tett på de ulike utfordringene som ungdommene har. Ungdomsrådet har gjennomført kartlegging av hva ungdom etterspør av fritidstilbud, og ungdomsrådet disponerer økonomiske midler til å stimulere til ulike aktiviteter for ungdomsgruppen.

Ungdom og fritid har også driftsansvar for den kommunale ungdomsklubben på Krokstadøra. Den ligger på Aa skole og er åpen en dag i uka. Denne ungdomsklubben er åpen for alle fra 5. trinn og oppover.

Både ungdomsklubben på Krokstadøra og ungdomsklubben Synt'n har en lav grunnbemanning. I utgangspunktet er det ressurser til en ansatt i åpningstiden på Krokstadøra og to ansatte onsdager og tre fredager på ungdomsklubben Synt'n. Det har vært utfordrende å drifte begge klubbene de siste årene, og det har vært nødvendig å leie inn ekstra arbeidskraft i store perioder for å drifte begge tilbudene forsvarlig.

Avdelingen har flere ungdomstiltak som har liten eller ingen budsjettforankring i Orkland kommune sine ordinære budsjett. Etter koronapandemien har bruken og etterspørselen økt vesentlig, og avdelingen har blitt tilført midler som engangsbeløp i både budsjettprosess og regnskapsavslutning for å kunne gi et dekkende tilbud. Dette gjelder bla:

- Trygt hjem for 50 lappen. (utgangspunkt i budsjett er 30 000 fra kommune og 70 000 fra fylkeskommune)
- Sommer/Vinter/HøstOrkland. (utgangspunkt i budsjett er at kostnadene ved aktivitetene må dekkes av tilskuddsmidler fra andre)
- Tilskudd fritidsaktiviteter. (utgangspunkt i budsjett er 200 000 per år)

- Ungdomspatrulje (utgangspunkt i budsjett er 200 000 per år)

Vurdering

Ungdom og fritid driver et allsidig ungdomsarbeid, der utgangspunktet er arbeid med ungdomsgruppen fra ungdomsskolealder og oppover. Avdelingen samarbeider tett med SLT-koordinator, politi, skole og BFT når det oppstår hendelser og utvikles uheldige miljø i ungdomsgruppen, men avdelingen sitt primære ansvar er allmenne ungdomstiltak. Det er nødvendig å styrke det tverrfaglige arbeidet opp mot ungdomsgruppen, og BFT har fått innvilget tilskuddsmidler til å øke innsatsen knyttet til ungdom både innenfor skole, helse og fritid. Dette vil kunne gi en mer robust samlet ungdomstjeneste i Orkland.

Ungdomsklubben Synt'n har per i dag to åpningskvelder i uken. Avdelingen vil fremover vurdere mulighetene for å øke dette tilbudet, men per i dag er det ikke tilgjengelige økonomiske ressurser eller ansattressurs for å kunne øke tilbudet.

De tjenestene som har en lav økonomisk grunnfinansiering i Orkland kommune må avklares i kommende budsjett/ handlingsplanprosesser. For ordningen trygt hjem har Orkland kommune hatt en bedre skyssordning enn minstekravet til fylket, og det pågår et arbeid i samarbeid med ungdomsrådet for å tilpasse tilbudet for å redusere kostnaden. For tilskudd til fritidsaktiviteter har søknadsmengden vokst mye de siste årene, og dette sees i sammenheng med nedgangen i våre innbyggerses privatøkonomi. Denne ordningen må reduseres vesentlig for å kunne tilpasses de økonomiske rammene som er stilt til disposisjon, og det må vurderes om det er BFT, kultur eller Nav som bør vurdere disse søknadene. Ungdomspatruljen er en viktig ressurs i møte med ungdom på fritidsarenaen, og det har blitt stilt ekstra midler til disposisjon for å drifte dette tilbudet de siste to årene. En tilpasning til vedtatt budsjetttramme vil redusere aktiviteten i ungdomspatruljen vesentlig.

Ungdom og fritid bruker en del av avdelingens ressurser på aldersgruppen fra 10 år og oppover. Dette gjelder spesielt skolefritidsaktivitetene enheten drifter og ungdomsklubbtilbudet på Krokstadøra. Det er BUFDIR som i stor grad har finansiert skolefritidsaktivitetene de siste årene, og tilbudet må da tilrettelegges ut fra kravene fra tilskuddsgiver. Det er derfor sannsynlig at avdelingen må prioritere ungdomsgruppen høyere på bekostning av tilbud til barn/unge under ungdomsskolealder.

Tiltak som må vurderes fremover

- Regelverk og omfanget av Trygt hjem-tilbudet i Orkland
- Utvidelse av ungdomsklubbtilbudet på Synt'n
- Økt søkelys på aldersgruppen fra ungdomsskolealder
- Tilpasse skolefritilbudet i Orkland ut fra tilgjengelige budsjett og tilskuddsmidler
- Organisering og tilpasninger i tilskuddsordningen til fritidsaktiviteter
- Tverrfaglig samarbeid for å øke tilstedeværelse på ungdommenes fritidsarenaer
- Tilpasse driften av ungdomspatruljen slik at drift er i tråd med budsjettforutsetningene